

Indvandrere og danskeres nettobidrag til de offentlige finanser

Marie Louise Schultz-Nielsen og
Torben Tranæs

Indvandrere og danskeres nettobidrag til de offentlige finansier

Marie Louise Schultz-Nielsen og

Torben Tranæs

Indvandrere og danskeres nettobidrag til de offentlige finanser

Arbejdsrapport 30

Udgivet af Rockwool Fondens Forskningsenhed

Adresse:

Rockwool Fondens Forskningsenhed
Sølvgade 10, 2. tv.
1307 København K

Telefon 33 34 48 00

E-mail forskningsenheden@rff.dk

Hjemmeside: www.rff.dk

ISBN 978-87-93119-00-0

ISSN 0909-9824

Januar 2014

Indvandrere og danskeres nettobidrag til de offentlige finanser

1. Indledning

I debatten om forsørgelse af en aldrende dansk befolkning er indvandring ofte nævnt som en af de mulige løsninger på fremtidens udfordringer med at skaffe arbejdskraft og dermed indtægter til de offentlige kasser. Men vil det ud fra en økonomisk betragtning være en god ide at øge indvandringen? Og set ud fra hvis økonomi?

Det, som er i fokus i notatet her, er den offentlige sektors økonomi. Dvs. i hvilket omfang bidrager forskellige befolkningsgrupper i Danmark til de offentlige finanser i dag, og hvordan kan man forvente at fremtidige indvandrere vil bidrage, fx hvis man ser en halv generation frem?

Spørgsmålene lyder måske nok enkle, men besvarelsen kompliceres af, at man for at foretage beregningen er nødt til at gøre en række antagelser, som igen kan være afgørende for fortolkningen. Derfor er der i det følgende en ret grundig gennemgang af de forudsætninger, beregningen hviler på.

Derudover er det afgørende at holde styr på tidsaspektet. Er det befolkningens bidrag i år, om halvtreds år, over et livsforløb eller noget helt fjerde, som beregnes? Og hvad giver mest mening, hvornår? Det diskuteres også i det følgende samtidig med, at nye beregninger lavet på DREAM i samarbejde med DREAM-gruppen præsenteres.

I notatet diskuteres tre spørgsmål. For det første det helt overordnede spørgsmål om, hvorvidt indvandring fra forskellige dele af verden kan bidrage til at løse de finansieringsudfordringer, et land som Danmark står over for grundet en stigende forsørgerbyrde for personer i den arbejdsdygtige alder som følge af en aldrende befolkning. For de andet undersøges det, hvordan de årlige nettobidrag ændrer sig over tid, og hvad det gennemsnitlige bidrag er for personer fra forskellige befolkningsgrupper, personer med dansk oprindelse, med vestlig og med ikke-vestlig oprindelse. På den måde tages der højde for gruppernes forskellige størrelser, og at nettobidraget ændres over livsforløbet. I den sammenhæng diskuteres det også, hvordan sammenhængen er mellem disse 'nutidsværdier' for den gennemsnitlige person ud fra, hvornår de typisk vil opholde sig i landet.

Endelig undersøges det, hvordan ændringer i indvandringsantallet påvirker de offentlige finanser. Det politiske spørgsmål om indvandring er (altid) et spørgsmål om mere eller mindre indvandring fremadrettet overfor en uændret politik. Vi præsenterer beregninger, som tager dette udgangspunkt, idet det undersøges, hvordan en reduktion af den årlige bruttoindvandring fra ikke-vestlige lande vil påvirke de offentlige finanser målt ved den finanspolitiske holdbarhed. Disse beregninger kan også tolkes som marginalberegninger af indvandringens omkostninger, idet der kun medtages personrelaterede omkostninger og indtægter i beregningerne (dagpenge, lægebesøg, skatter, o.l.) og ikke udgifter til faste anlæg (militær, vejanlæg og broer, centraladministrationen, o.l.).

2. Data og metode

I det følgende er givet en kort introduktion til DREAM og de forudsætninger, beregningerne hviler på.

2.1 Generelt om modellen

I det følgende tages der i beregningerne udgangspunkt i DREAM's langsigtede økonomiske fremskrivninger fra 2013 (DREAM, 2013b). Beregningerne bygger på den økonomiske model DREAM (Danish Rational Economic Agents Model), der på baggrund af en fremskrivning af den danske befolknings demografiske sammensætning, uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning estimerer den langsigtede økonomiske aktivitet og den finanspolitiske holdbarhed. Der fokuseres med andre ord på, om de fremtidige offentlige indtægter er store nok til at dække udgifterne.

Det samlede DREAM-system består af en række moduler, som hver især leverer input til den samlede model. Første modul omfatter befolkningsfremskrivningen, som bygger på antagelser om fertilitet, dødelighed samt ind- og udvandring (DREAM, 2013a). Fremskrivningen udvikles i samarbejde med Danmarks Statistik. Næste modul omhandler en fastlæggelse af befolkningens uddannelsesprofil nu og i fremtiden, som omfatter elementer som: uddannelsesvalg, alder ved studiestart og frafaldsprocenter. Disse oplysninger bruges igen som input til befolkningsregnskabet, som er en socioøkonomisk fremskrivning, hvor befolkningen opdeles på arbejdsmarkedskategorier.

På baggrund af disse moduler beregnes den samlede makromodel, som er en dynamisk generel ligevægtsmodel med overlappende generationer. Ved hjælp af modellen kan det på baggrund af informationerne fra de ovenfor nævnte moduler estimeres, hvor meget arbejdskraft husholdningerne udbyder, og hvor mange varer og tjenester de efterspørger. Ligeledes kan deres forventede løn, pension og skattebetalinger beregnes. Modellen omfatter også den offentlige sektor, som indkræver skatter, producerer de offentlige tjenester, udbetaler offentlige ydelser og betaler for offentligt konsum og renter på offentlig gæld. Ved at inddrage de planlagte fremtidige udgifter og indtægter kan modellen derfor bruges til at bestemme, om den fremtidige finanspolitik er økonomisk holdbar.

I fremskrivningen for 2013 er det finanspolitiske holdbarhedsproblem opgjort til 0,04 pct. af BNP svarende til -0,7 mia. kr. Det betyder, at den offentlige sektor har et (lille) finansieringsbehov på 0,7 mia. kr. hvert år ud i fremtiden. De fremtidige indtægter er dermed – i store træk – høje nok til at dække de fremtidige indtægter. Det har ikke været tilfældet i de tidligere DREAM-fremskrivninger, men ændringen skyldes en kombination af ændrede modelforudsætninger og politiske reformer, der forventes at øge arbejdsudbuddet i de kommende år. De to forhold bidrager med ret ligelig vægt til forbedringen af den finanspolitiske holdbarhed, jf. (DREAM, 2013b).

Den langsigtede økonomiske fremskrivning fra 2013 er således en opdatering af en tilsvarende fremskrivning fra 2011 (DREAM, 2011). Udover modelændringer er oplysningerne om befolkningens demografiske og uddannelsesmæssige sammensætning opdateret, ligesom en række reformer, eksempelvis tilbagetrækningsreformen fra 2011, nu er inkorporeret. For en nærmere beskrivelse af ændringerne henvises til (DREAM, 2013b).

2.2 Opdeling af nettobidrag på oprindelse

For at opdele det samlede nettobidrag på oprindelse skal alle den offentlige sektors indtægter og udgifter i princippet opdeles på køn, alder og oprindelse. Definitionen af oprindelse følger Danmarks Statistik (2013), som i hovedtræk lyder:

Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark.

Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark.

Alle personer – uanset fødested – der her mindst én forælder, der både er dansk statsborger og født i Danmark, betegnes i det følgende som *danskere*.

Der skelnes i det efterfølgende også mellem vestlige og ikke-vestlige lande. Hvor *vestlige lande* omfatter: EU28 samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand. Mens alle øvrige lande betegnes som *ikke-vestlige lande*.

Beregningerne i DREAM foregår således, at man først foretager den samlede økonomiske fremskrivning, og herefter dekomponerer det offentlige budget på oprindelse. For i praksis at fordele indtægter og udgifter opererer man med seks forskellige fordelingsnøgler. Hvilken fordelingsnøgle, som anvendes, afhænger af, hvilken type indtægt/udgift der er tale om, og hvor præcist den pågældende post kan henføres til befolkningsgrupper.

De enkelte poster fordeles i generationsregnskabet på de enkelte befolkningsgrupper ud fra følgende seks principper:

Gruppe 1 omfatter de poster, som allerede i DREAM's hovedmodel er opdelt på køn, alder og befolkningsgrupper. Det drejer sig om de mange poster, som er ret enkle at tilknytte individer, f.eks. lønindkomst, arbejdsmarkedsbidrag, SU, folke- og førtidspension.

Gruppe 2 omfatter poster, som i DREAM's hovedmodel alene opdeles på køn og alder. Disse poster fordeles på oprindelse i henhold til gruppernes sammensætning på køn og alder. Det gælder eksempelvis arveafgift.

Gruppe 3 omfatter poster, som i hovedmodellen kun opdeles på alder. For også at få posterne fordelt på køn og oprindelse, bruges enten:

- a) Den disponible indkomst (eksklusive renter) som fordelingsnøgle. Eksempler på poster, som fordeles på denne måde, er moms og øvrige indirekte skatter.
- b) Befolkningsgruppernes andel af den voksne befolkning (over 16 år), som bruges som fordelingsnøgle. Det drejer sig bl.a. om frivillige bidrag til sociale ordninger og kapitaloverførsler fra den offentlige sektor.

Gruppe 4 består af poster, som i udgangspunktet ikke er opdelt. Disse bliver fordelt på køn, alder og oprindelse ved at anvende følgende fordelingsnøgle:

- a) Befolkningsgruppernes andel af den voksne befolkning (over 16 år). Denne fordelingsnøgle anvendes for poster, som kun gives/opkræves fra den voksne befolkning. Eksempelvis selskabskat.

- b) Befolkningsgruppernes andel af den samlede befolkning. Denne fordeling anvendes, når det drejer sig om poster, som vedrører hele befolkningen. Det gælder især de kollektive offentlige serviceydelser, såsom centraladministrationen, forsvar og vejanlæg.

En oversigt over fordelingsprincipperne for samtlige indtægter og udgifter fremgår af tabel 1. Hvis den pågældende post består af flere delkomponenter, som ikke fordeles efter samme princip, er begge principper anført, som det f.eks. ses for kildeskatten.

Tabel 1. Fordelingsprincipper for indtægter og udgifter

Fordelingsprincip	1	2	3a	3b	4a	4b
Indtægter fra:						
Moms (fra husholdninger)			X			
Øvrige indirekte skatter			X			
Kildeskatter	X		X			
Øvrige direkte skatter						
Arbejdsmarkedsbidrag	X					
Andre personlige skatter		X				
Vægtafgift (fra husholdninger)			X			
Selskabsskat, realrenteafgift					X	
Øvrige indtægter						
Renter, udbytter mv.					X	
Lumpsum-korrektion				X		
Bruttoestindkomst					X	
Bidrag til sociale ordninger						
- Obligatoriske	X			X	X	
- Frivillige				X		
- Imputerede					X	
Andre løbende overførsler				X	X	
Kapitalskatter (arveafgift)		X				
Kapitaloverførsler						
- fra udlandet					X	
- fra den private sektor				X		
Udgifter til:						
Indkomsterstøttende ydelser (folkepension, efterløn, SU osv.)	X					
Ikke-indkomsterstøttende ydelser	X	X				
Individuelle offentlige ydelser (undervisning, sundhed og social velfærd)	X					
Kollektive offentlige serviceydelser						X
Øvrige udgifter				X	X	X

Kilde: DREAM

Resultatet af at opdele nettobidragene på oprindelse er vist nedenfor. Opgørelsen bygger på DREAM's langsigtede fremskrivning fra 2013, som i årene frem til 2020 følger Finansministeriets fremskrivning af det primære budget. For at markante udsving i den primære saldo i enkelte år (fx pga. omlægning af kapitalpensionsordning og lign.) ikke får uforholdsmæssig stor vægt, er det valgt at beregne et gennemsnit for de tidlige år 2013-15 (herefter kaldet 2014). Efterfølgende vises også resultatet for 2050.

De to tidspunkter er valgt, dels for at illustrere hvorledes indtægter, udgifter og nettobidrag i praksis fordeles, dels for at vise ændringer i nettobidrag over tid.

I tabel 2 er vist, hvorledes de i DREAM forventede årlige offentlige indtægter og udgifter i 2014 fordeler sig på oprindelse, når man bruger de ovenfor anførte principper og fordeler samtlige indtægter og udgifter. Opgørelsen er vist i 2013-priser.

Tabel 2. Forventede årlige offentlige indtægter og udgifter fordelt på oprindelse, gennemsnit 2014. Mia. kr. faste (2013) priser.

	Danskere	Vestlige ind- vandrerere	Vestlige efter- kommere	Ikke-vestlige indvandrerere	Ikke- vestlige efter- kommere	I alt
Indtægter fra:						
Kildeskatter	301,3	9,6	0,5	10,7	0,9	322,9
Andre direkte skatter	161,1	6,9	0,3	8,1	1,5	178,2
Andre indirekte skatter	188,4	8,7	0,4	11,5	2,4	211,5
Andre typer af indkomst	87,8	4,2	0,2	6,0	1,0	99,2
Moms fra husholdninger	85,9	3,7	0,2	4,5	1,2	95,6
Udgifter til:						
Aktivering	-6,4	-0,3	0,0	-1,4	-0,2	-8,4
Arbejdsløshedsdagpenge	-12,4	-0,7	0,0	-1,5	-0,1	-14,7
Efterløn	-15,8	-0,3	0,0	-0,2	0,0	-16,5
Folkepension	-99,4	-2,5	-0,1	-1,8	0,0	-103,9
Forældreorlov	-7,6	-0,4	0,0	-0,5	-0,1	-8,8
Førtidspension	-27,7	-0,7	-0,1	-4,5	-0,1	-33,0
Ikke-indkomsterstattendende overførsler	-65,6	-1,6	-0,3	-2,7	-2,1	-72,4
Individuel offentlig service						
- social omsorg	-95,4	-2,7	-0,7	-3,8	-3,3	-105,9
- sundhed	-133,1	-3,8	-0,4	-5,4	-1,5	-144,3
- uddannelse	-82,9	-2,1	-0,5	-3,4	-5,5	-94,4
- øvrigt	-10,8	-0,4	0,0	-0,5	-0,3	-12,1
Kontanthjælp	-5,2	-0,2	0,0	-1,9	-0,1	-7,5
SU	-12,1	-0,5	-0,1	-0,8	-0,5	-14,0
Sygedagpenge	-13,0	-0,4	0,0	-1,3	-0,1	-14,8
Kollektivt offentligt forbrug	-125,8	-5,1	-0,5	-6,9	-3,3	-141,6
Udgifter, øvrige	-131,2	-5,9	-0,4	-8,2	-2,0	-147,8
Samlet nettobidrag	-19,8	5,2	-1,4	-4,1	-12,5	-32,8
Andel af befolkningen	89,0%	3,5%	0,4%	4,9%	2,3%	100%

Kilde: Særkørsel fra DREAM og egne beregninger

Som det fremgår, udgør kildeskatterne (323 mia. kr.) den største enkeltindtægt for det offentlige, og som især stammer fra beskatningen af lønindkomst, overførselsindkomst og pensionsudbetalinger. Men også andre direkte (178 mia. kr.) og indirekte skatter (212 mia. kr.) er meget betydelige. Andre typer af indkomst bidrager med ca. 99 mia. kr., mens moms fra husholdninger udgør 96 mia. kr. På udgiftssiden vejer individuel service på sundheds-, social- og uddannelsesområderne tungt med henholdsvis 144, 106, 94 mia. kr. i

årene 2014. Ligesom udbetalingerne til folkepension (104 mia. kr.) og det kollektive offentlige forbrug (142 mia.kr) er store poster.

Da danskerne udgør 89 % af befolkningen i Danmark, knytter den overvejende del af det offentlige indtægter og udgifter sig også til denne gruppe. Samlet er danskernes bidrag i form af skatter og afgifter dog lidt mindre end de udgifter, de medfører for det offentlige. I 2014 forventes således et årligt *negativt* nettobidrag på: -19,8 mia. kr. fra danskerne. Vestlige indvandrere har derimod et positivt nettobidrag på 5,2 mia.kr., mens vestlige efterkommere har et negativt nettobidrag på -1,4 mia.kr. Samlet set har personer af vestlig oprindelse altså et positivt nettobidrag på 3,8 mia. kr.

Når nettobidraget her er større for indvandrere end efterkommere, skyldes det især, at efterkommerne overvejende er unge, og endnu ikke i større omfang bidrager med skatteindtægter. Blandt vestlige efterkommere er to ud af tre under 30 år (Danmarks Statistik, 2013), mens det kun er tilfældet for en ud af tre vestlige indvandrere og danskere.

For personer af ikke-vestlig oprindelse er nettobidraget negativt og samlet set på -16,6 mia. kr. For ikke-vestlige indvandrere er nettobidraget -4,1 mia. kr. mod -12,5 mia. kr. for efterkommere i 2014. Også her gælder det, at efterkommerne er meget yngre end indvandrerne, og ni ud af ti ikke-vestlige efterkommere er under 30 år. Derfor er skatteindtægterne også lave, mens udgifterne til især skole og social omsorg er høje.

Det lavere nettobidrag for ikke-vestlige end vestlige indvandrere skyldes derimod ikke aldersforskelle, men den lavere arbejdsmarkedstilknytning for ikke-vestlige indvandrere. Det betyder lavere skatteindtægter og højere udgifter til sociale overførsler.

Hvordan forventes fordelingen af de forventede udgifter og indtægter så at være, hvis man på baggrund af DREAM fremskriver det offentlige udgifter og indtægter til år 2050? Svaret på det fremgår af tabel 3, hvor befolkningen opdelt på oprindelse er fremskrevet i overensstemmelse med Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning. Gruppen af danskere udgør her 84 % af den samlede befolkning, mens vestlige indvandrere og efterkommere udgør henholdsvis 4,5 og 1,6 %, ikke-vestlige indvandrere og efterkommere forventes at udgøre 6,1 og 4,3 %. Indtægter og udgifter er ligesom i tabel 2 opgjort i 2013-priser. Det samlede forventede nettobidrag for danskerne er -13,3 mia. kr., mod 10,9 mia. kr. for vestlige indvandrere og -1,8 mia. kr. for vestlige efterkommere. Dvs. et samlet forventet plus på 9,1 mia. kr. for personer af vestlig oprindelse.

For personer af ikke-vestlig oprindelse ventes der samlet set et minus på 6,0 mia. kr. i 2050. I modsætning til tidligere er det imidlertid her indvandrerne, som har et negativt nettobidrag (-12,2 mia. kr.), mens efterkommerne nu har et positivt bidrag (6,2 mia. kr.). Denne udvikling kan i høj grad tilskrives aldersmæssige forskydninger. Forenklet formuleret er efterkommerbørnene fra opførelsen i 2014 nu blevet voksne og indgår i arbejdsstyrken, mens deres forældre er blevet gamle og er trådt ud af samme. Samtidig er det dog forudsat i befolkningsfremskrivningen, at der kommer nye ikke-vestlige indvandrere til landet, ligesom nye efterkommere fødes, hvilket selvfølgelig modificerer billedet. Men samlet set ventes kun fire ud af ti ikke-vestlige efterkommere at være under 30 år i 2050, og det gør selvfølgelig en meget betydelig forskel for beregningen af nettobidraget.

Tabel 3. Forventede indtægter og udgifter fordelt på oprindelse, 2050. Mia. kr. faste (2013) priser.

	Danskere	Vestlige ind- vandrere	Vestlige efter- kommere	Ikke-vestlige indvandrere	Ikke- vestlige efter- kommere	I alt
Indtægter fra:						
Kildeskatter	313,1	16,1	3,1	18,8	14,6	365,8
Andre direkte skatter	140,6	8,8	2,2	8,9	7,8	168,3
Andre indirekte skatter	199,1	12,5	3,2	16,4	9,9	241,1
Andre typer af indkomst	81,1	5,6	1,3	7,5	4,5	99,9
Moms fra husholdninger	91,2	5,3	1,5	5,7	4,7	108,6
Udgifter til:						
Aktivering	-5,6	-0,4	-0,1	-1,3	-0,5	-8,1
Arbejdsløshedsdagpenge	-9,1	-0,8	-0,1	-1,3	-0,5	-11,9
Efterløøn	-2,6	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-3,0
Folkepension	-91,5	-2,9	-0,2	-6,6	-0,3	-101,5
Forældreorlov	-7,5	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4	-9,1
Førtidspension	-26,8	-1,2	-0,3	-7,9	-1,1	-37,3
Ikke-indkomsterstøttende overførsler	-43,1	-1,6	-0,9	-3,6	-2,2	-51,4
Individuel offentlig service						
- social omsorg	-107,1	-4,0	-2,1	-6,5	-4,7	-124,4
- sundhed	-174,4	-7,0	-1,8	-13,2	-4,9	-201,3
- uddannelse	-79,1	-2,1	-2,3	-3,0	-4,9	-91,3
- øvrigt	-10,6	-0,5	-0,2	-0,8	-0,5	-12,6
Kontanthjælp	-4,9	-0,3	-0,1	-2,5	-0,5	-8,5
SU	-11,5	-0,5	-0,4	-0,5	-0,8	-14,0
Sygedagpenge	-13,4	-0,8	-0,2	-1,9	-1,0	-17,2
Kollektivt offentligt forbrug	-125,8	-6,7	-2,4	-9,2	-6,6	-150,8
Udgifter, øvrige	-125,1	-7,7	-2,1	-10,6	-6,3	-151,6
Samlet nettobidrag	-13,3	10,9	-1,8	-12,2	6,2	-10,2
Andel af befolkningen	83,5 %	4,5 %	1,6 %	6,1 %	4,3 %	100 %

Kilde: Særkørsel fra DREAM og egne beregninger

Som ovenstående gennemgang viser, er beregningen af de årlige nettobidrag fra de enkelte oprindelsesgrupper stærkt påvirket både af gruppernes størrelse og alderssammensætning. Vil man derfor vide, hvad en person fra den pågældende gruppe gennemsnitlig set bidrager med til de offentlige finanser, kan det derfor være mere hensigtsmæssigt at foretage en beregning over livsforløbet for den enkelte person. På den måde får man både taget højde for gruppernes forskellige størrelser, og at nettobidraget svinger over livsforløbet.

3. Nutidsværdi for generation 2013

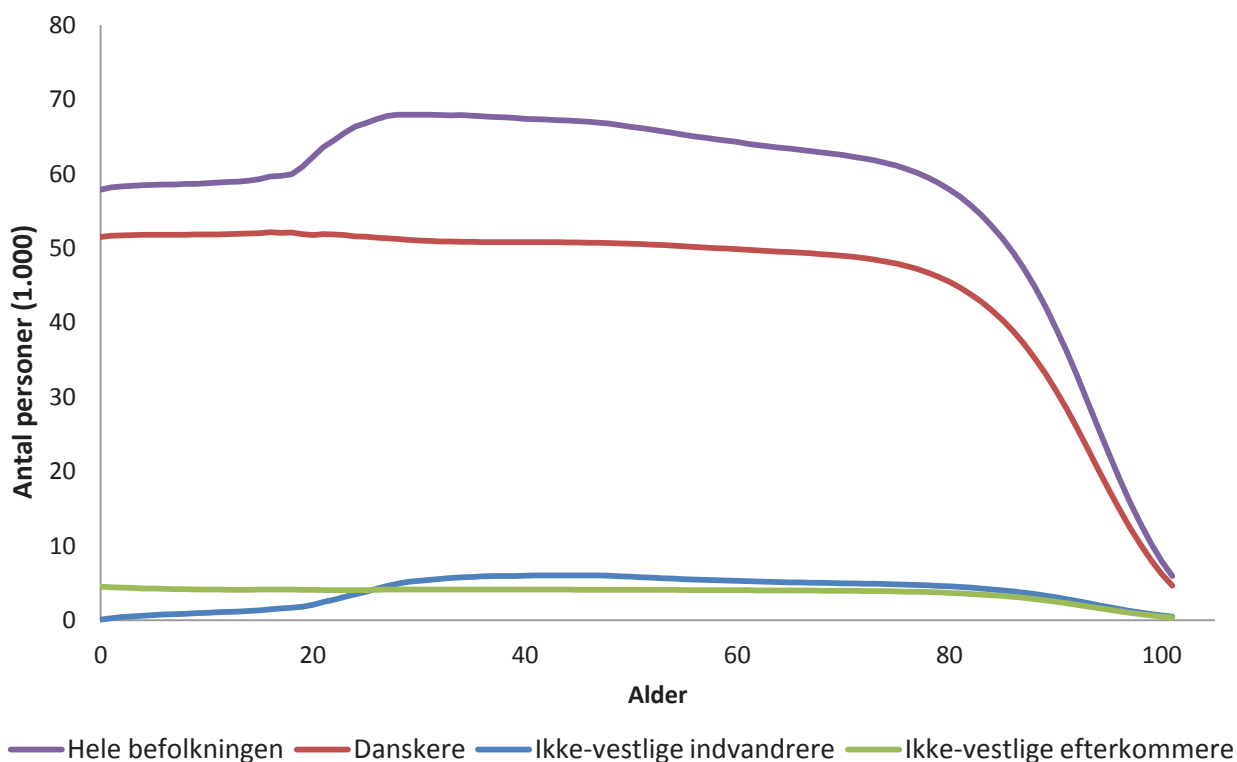
For at undersøge, hvordan henholdsvis indvandrere og danskere bidrager til de offentlige finanser, tager vi i afsnittet her udgangspunkt i nutidsværdien af en generations nettobidrag gennem et livsforløb. Vi skal med andre ord beregne, hvad en person fra den pågældende gruppe i gennemsnit må forventes at bidrage med til det offentlige pr. leveår.

I beregningen tages der udgangspunkt i alle, som fødes i år 2013. De kaldes i det efterfølgende "generation 2013". Ved at følge en generation og beregne nettobidraget som et gennemsnit over livsforløbet, opnår man den fordel, at beregningen ikke afhænger af den øjeblikkelige demografiske aldersfordeling, men alene af udviklingen i nettobidraget over alder for de enkelte befolkningsgrupper. Dermed opnår man større sammenlignelighed grupperne imellem.

3.1 Generation 2013

Antallet af personer i generation 2013 er i fremskrevet form vist i figur 1, idet den lilla linje markerer det samlede personantal, mens den røde linje viser antallet af danskere og den blå og grønne linje hhv. indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Vestlige indvandrere og efterkommere indgår i det samlede personantal, men er ikke vist særskilt i figuren.

Figur 1. Antal personer i generation 2013

Kilde: Særkørsel fra DREAM

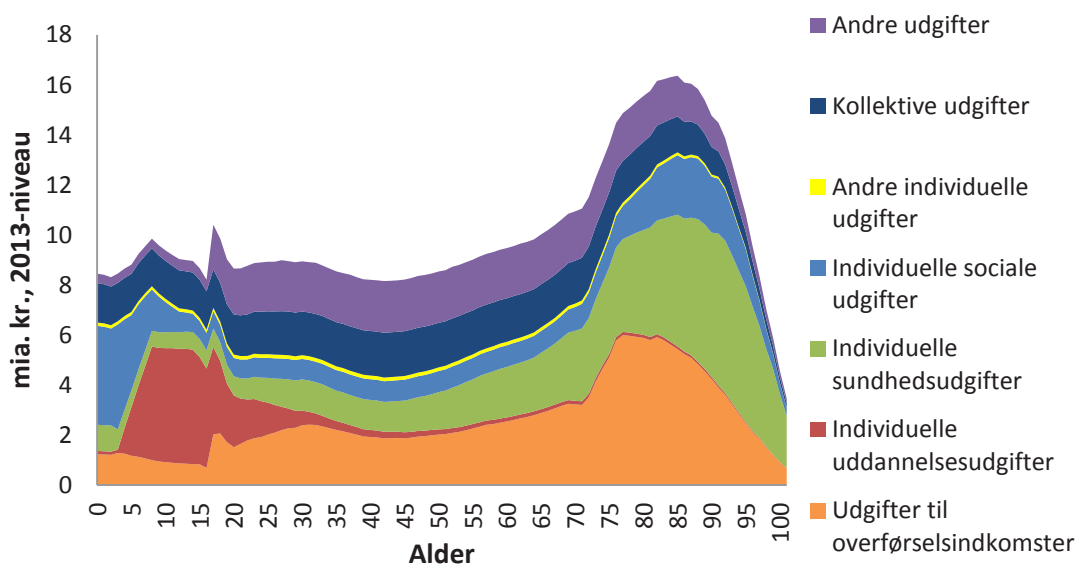
Som 0-årige består årgangen alt i alt af ca. 60.000 personer, hvoraf de fleste (53.000) er af dansk oprindelse, mens antallet af efterkommere er tæt på 6.000, hvoraf de fleste har ikke-vestlig oprindelse. Antallet af personer stiger især fra det 20. til det 30. år, hvorefter årgangen når op på næsten 70.000 personer. Det skyldes en nettoindvandring af personer til Danmark, som også er født i år 2013, men blot i udlandet. Af de i alt 10.000 indvandrere, stammer ca. halvdelen fra ikke-vestlige lande, men andelen af ikke-vestlige indvandrere stiger med alderen til ca. 65 pct., idet en større andel af de vestlige indvandrere, ventes at udvandre igen.

3.2 Bidrag til de offentlige finanser

For at beregne nettobidraget for en enkelt befolkningsgruppe fordeles den offentlige sektors samlede indtægter og udgifter på forskellige persongrupper. En udførlig beskrivelse af principperne bag denne dekomponering fremgår af afsnit 2.2. Helt overordnet kan man sige, at indtægterne fra skatteborgerne i form af skatter stammer fra den voksne befolkning, mens udgifterne fordeler sig over alle aldersgrupper.

Hvordan udgifterne mere præcist fordeler sig, er vist i figur 2. Her er de samlede forventede udgifter over livsforløbet for generation 2013 dekomponeret på udgiftstyper. Som omtalt i afsnit 2.2 er der nogle udgifter, som fordeles ganske jævnt ud over livsforløbet, ud fra en betragtning om, at de kommer alle individer til gode uanset, køn, alder og befolkningsgruppe. Det gælder især de kollektive ydelser. Andre ydelser kan derimod opgøres på individniveauet og derfor også opdeles på de ovennævnte kategorier. Det gælder eksempelvis den individuelle offentlige service, som vedrører uddannelse, sundhed og social omsorg.

Figur 2. Fordeling af udgifter over livet for generation 2013

Kilde: Særkørsel fra DREAM

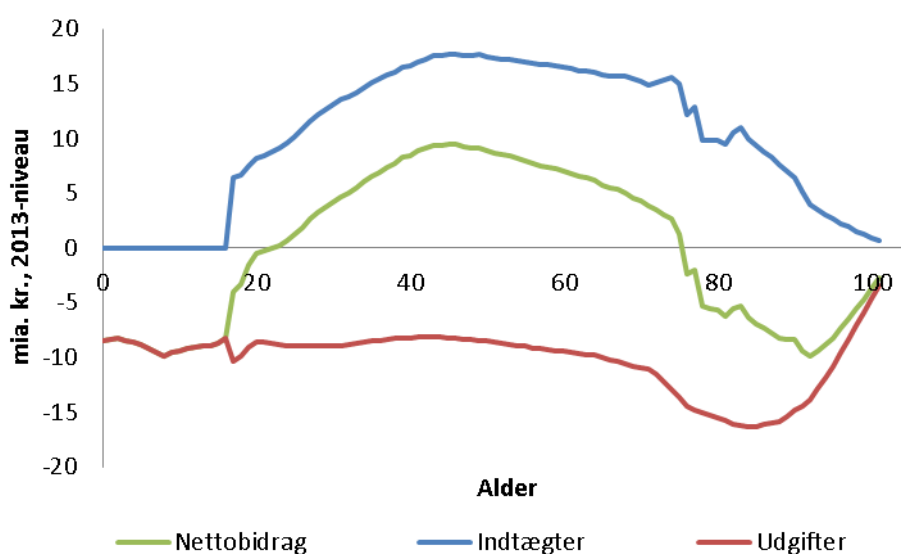
Figuren viser, at for personer i førskolealderen udgør de individuelle sociale udgifter den største andel. Det drejer sig især om udgifter til daginstitutioner. Fra skolealderen er det – ikke overraskende – netop uddannelsesudgifterne, som bliver de dominerende, og det varer til 20 års-alderen, hvorefter uddannelsesudgifterne langsomt ebber ud. Herefter bliver udgifterne til overførselsindkomst langsomt mere udbredt, ligesom de individuelle sundhedsudgifter begynder at stige, om end fra et ganske lavt niveau. Udgifterne til overførselsindkomst forbliver den dominerende udgiftspost frem til 80-års alderen, hvorefter sundhedsudgifterne gradvist bliver mere dominerende i takt med, at generationen bliver ældre og mere plejekrævende. De samlede udgifter toppe omkring 85-års alderen, hvorefter de mindskes, som generationen uddør.

Det samlede nettobidrag for hele generation 2013 er vist i figur 3. Nettobidraget er her opdelt på indtægter og udgifter for hele livsforløbet. Den røde linje i figur 3 viser de samlede udgifter over livsforløbet, og svarer

dermed til summen af udgifter på hvert alderstrin i figur 2. Betragtet over livsforløbet er de samlede udgifter for generation 2013 på et relativt konstant niveau omkring - 10. mia. kr. (i 2013-niveau) hvert år frem til 50-års alderen, hvorefter de samlede udgifter som nævnt begynder at stige og toppe ved 85-års alderen.

Den blå linje i figur 3 viser de samlede indtægter, som især består af kildeskatter (fra lønindkomst, overførselsindkomst og pensionsudbetalinger) samt indirekte skatter. Frem til personerne fylder 17 år, ventes de ikke at betale skat, og dermed er der heller ingen indtjening til den offentlige sektor. Fra det 17. år begynder personerne at have indkomst, og tilskrives samtidig flere indtægter til det offentlige, jf. fordelingsprincipperne omtalt i afsnit 2. Skatteindtægterne stiger således markant frem mod 45-års alderen, hvor beskæftigelsen med tilhørende indtjening er højest. Herefter falder indtægterne svagt frem mod pensionsalderen. Stigningen i indtægterne omkring 80-års alderen skyldes indtægter fra pensionsudbetalinger.

Figur 3. Nettobidrag for generation 2013

Kilde: Særkørsel fra DREAM

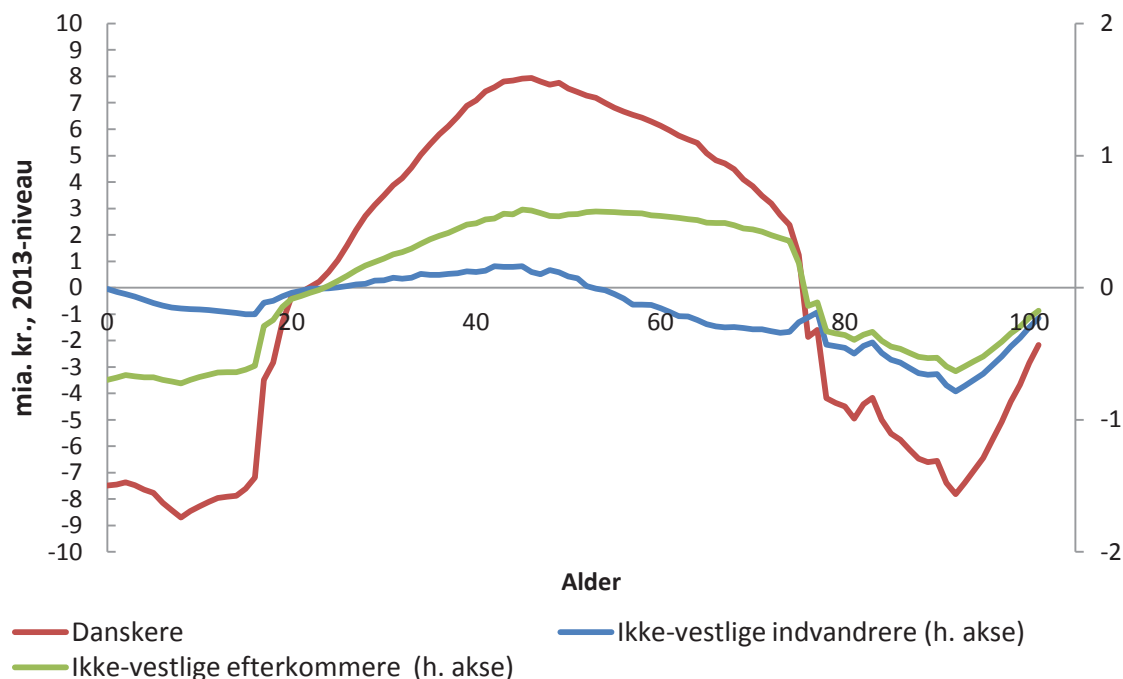
Den grønne linje markerer det samlede nettobidrag og dermed forskellen mellem indtægter og udgifter for den offentlige sektor. Da der ingen indtægter er før det 17. år, følger nettobidraget her udgiftskurven. Derefter betyder skatteindtægterne, at nettobidraget stiger, og fra 20-års alderen bliver det positivt. De stigende indtægter betyder en forøgelse af nettobidraget, som toppe omkring 45-års alderen, hvorefter det falder både som følge af, at skatteindtægterne bliver mindre, og fordi udgifterne stiger i takt med, at personerne bliver ældre. Nettobidraget bliver igen negativt omkring 75-års alderen.

Som vist i afsnit 2, kan indtægter og udgifter ikke kun opdeles på alder, men også på oprindelse og dermed også på de enkelte befolkningsgrupper. Resultatet af denne opdeling er for personer af dansk oprindelse samt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere vist i figur 4. Udviklingen over livet i nettobidraget for danskerne fra generation 2013 er her markeret af den røde linje, som i stort omfang følger det samlede nettobidrag fra figur 3, hvilket ikke er så overraskende i betragtning af, at danskerne også udgør en klar majoritet, jf. figur 1.

De ikke-vestlige indvandrere og efterkommere udgør betydeligt mindre grupper, og deres samlede nettobidrag (som også er meget mindre) kan aflæses af figurens højre akse. Det bemærkelsesværdige er især, at

det kun er i alderen 20-50 år, at indvandrere ventes at have et positivt nettobidrag til de offentlige finanser, mens det for danskere og efterkommere er tilfældet i alderen 20-75 år. Det forhold er især betinget af, at ikke-vestlige indvandrere forventes at have en betydeligt lavere beskæftigelse og indtjening, hvorved skatteindtægterne bliver lavere og de sociale overførsler højere.

Figur 4. Nettobidrag for generation 2013, oprindelsesopdelt

Kilde: Særkørsel fra DREAM

3.3 Hovedtal for nutidsværdi-beregningen

På baggrund af de samlede nettobidrag for generation 2013 kan det gennemsnitlige nettobidrag per personår beregnes. Det er et mål for, hvad en person fra den pågældende gruppe i gennemsnit vil bidrage med (eller modtage) fra det offentlige hvert år i sin levetid i Danmark. I praksis foregår det på den måde, at de årlige nettobidrag for generation 2013 tilbagediskonteres til 2013¹ og divideres med antallet af personår.

Personårene findes som summen af de år, personerne i generation 2013 har boet i Danmark i løbet af deres liv. En dansker, som bliver 80 år og har boet hele sit liv i Danmark, indgår således med 80 personår, mens en indvandrer, som også bliver 80 år, men ankom til Danmark som 20-årig, bidrager med 60 personår. Lægger man personårene sammen for alle i generation 2013 fås 5.857.711 personår. Da nutidsværdien af generation 2013's nettobidrag er beregnet til -27,8 mia. kr., er det gennemsnitlige nettobidrag per personår -4.750 kr. for hver person i generation 2013. Én person fra generation 2013 vil altså i gennemsnit modtage 4.750 kr. om året fra det offentlige gennem hele sit liv.

¹ Nettobidraget i 2013-niveau diskonteres årligt med 1,4 %, som udgør den forventede vækstkorrigerede realrente, som den offentlige sektor står overfor.

Når det generelt negative bidrag fra generation 2013 ikke giver anledning til større problemer, end det gør – som nævnt indledningsvis var det årlige underskud på den primære saldo "kun" på 0,7 mia. kr. – så skyldes det, at et finanspolitisk holdbart forløb ikke kræver, at de samlede indtægter dækker alle udgifter, men i tilfældet her blot 95,0-95,5 % af udgifterne. Det skyldes igen, at der på opgørelsestidspunktet (2013) jo er en eksisterende befolkning, som har fået mange af deres udgifter betalt til daginstitution, skole osv., og som derfor kan forventes at udgøre en nettoindtægt for det offentlige fremover. For en principiel diskussion af livsløbsberegninger og finansiel holdbarhed kan henvises til Velfærdskommissionen (2004). I DREAM's 2013-fremskrivning udgør udgifterne 94,7 % af indtægterne og finanspolitikken vurderes at være meget tæt på at være holdbar.

En opgørelse af nettobidraget per personår fordelt på oprindelse er vist i tabel 4. Som nævnt vil hver person i generation 2013 i gennemsnit modtage -4.750 kr. pr. år. Kun for personer fra vestlige lande er der tale om positive bidrag på hhv. 18.990 kr. og 350 kr. for henholdsvis indvandrere og efterkommere. Når bidraget er højere for indvandrere end efterkommere, hænger det sammen med, at mange indvandrere kommer til Danmark efter skolealderen, og dermed ikke har fået daginstitutioner eller skolegang finansieret i Danmark. Indvandrere fra vestlige lande har desuden en højere udvandringssandsynlighed, hvilket medfører lavere udgifter i deres alderdom for det offentlige i Danmark.

Tabel 4. Nutidsværdi af det gennemsnitlige nettobidrag per personår for generation 2013, 2013-niveau, kr.

Population	
Hele generationen	-4.750
Dansk oprindelse	-5.180
Indvandrere fra ikke-vestlige lande	-16.690
Indvandrere fra vestlige lande	18.990
Efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige lande	-7.980
Efterkommere af indvandrere fra vestlige lande	350

Kilde: Særkørsel fra DREAM

For personer af dansk oprindelse er der tale om en gennemsnitlig udgift på 5.180 kr., mens beløbet for ikke-vestlige efterkommere er lidt højere 7.980 kr. Den største udgift på 16.690 kr. vedrører derimod indvandrere fra ikke-vestlige lande. Også her gælder det ganske vist, at mange har afholdt skolegangen i udlandet, men deres arbejdsmarkedstilknytning forventes at være ringere end for de øvrige grupper, og derfor bliver nettoudgiften større.

3.4 Hvis flygtninge havde samme erhvervsdeltagelse som andre ikke-vestlige indvandrere

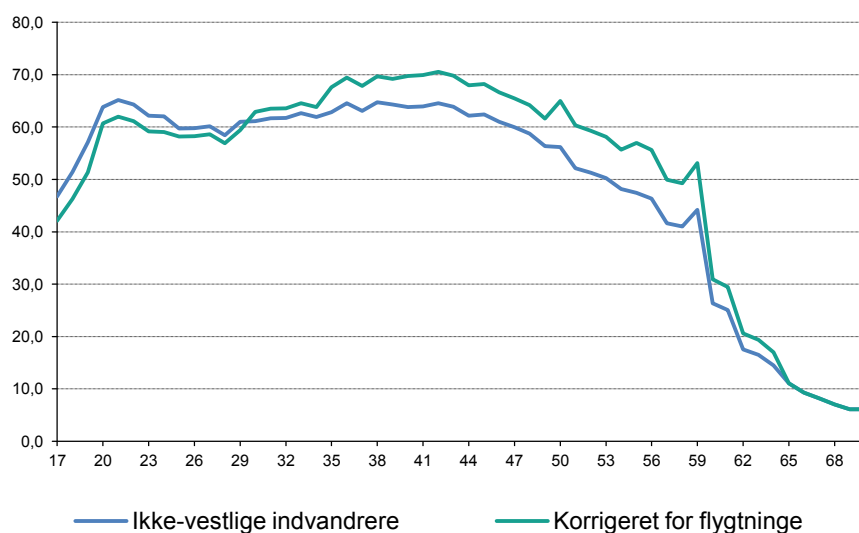
Når Danmark modtager flygtninge, sker det primært ud fra en humanitær betragtning og et ønske om at overholde de internationale konventioner på området. Derfor kan det også i relation til en diskussion af, om fremtidens arbejdskraftmangel kan afhjælpes via indvandring, være relevant at skelne mellem flygtninge og andre ikke-vestlige indvandrere, da arbejdskraftsindvandrere sjældent rekrutteres fra flygtningelejre.

Flygtninge i Danmark har gennemgående en erhvervsdeltagelse, som er lavere end andre ikke-vestlige indvandreres. Det skyldes bl.a., at en del flygtninge har traumatiske oplevelser med i bagagen, og at deres helbred derfor er svækket enten midlertidigt eller permanent.

I praksis er der foretaget en beregning, hvor flygtningenes arbejdsmarkedsdeltagelse er korrigeret (primært opad) svarende til det historiske niveau for ikke-vestlige indvandrere, som ikke var flygtninge. Det beregnes med andre ord, hvad nettobidraget ville have været, hvis flygtninge deltog lige så meget på arbejdsmarkedet som andre ikke-vestlige indvandrere.

Den viste korrektion er illustreret i figur 5, hvor den aldersbetingede erhvervsfrekvens i DREAMs beregninger er vist for alle ikke-vestlige indvandrere i 2012.

Figur 5. Aldersbetinget erhvervsfrekvens i 2012, pct.

Kilde: Særkørsel fra DREAM

Som man kan se, medfører flygtningekorrektionen, at den gennemsnitlige erhvervsfrekvens for personer over 30 år stiger mærkbart. Blandt ikke-vestlige indvandrere under 30 år medfører korrektionen dog et fald, idet en del af de unge ikke-vestlige indvandrere i Danmark er studerende, og når denne gruppe bliver relativt større, så falder erhvervsfrekvensen. Samlet set betyder korrektionen for flygtninge, at erhvervsfrekvensen stiger. Konsekvensen af dette er, at det gennemsnitlige nettobidrag for ikke-vestlige indvandrere forbedres.

Hvis flygtninge havde en erhvervsfrekvens som øvrige ikke-vestlige indvandrere, ville det således betyde et øget nettobidrag, jf. tabel 4a. Det fremgår her, at det gennemsnitlige nettobidrag per personår for ikke-vestlige indvandrere i generation 2013 går fra -16.690 kr. til -12.960 kr., hvis flygtningenes erhvervsfrekvens forbedres. Det er dog stadig betydeligt lavere end for danskere (-5,180 kr.) og især vestlige indvandrere (18.990 kr.). Dermed tyder det ikke på, at en øget indvandring af ikke-vestlige indvandrere med karakteristika svarende til de, som bor i Danmark i dag, vil bidrage til en forbedring af den finanspolitiske holdbar-

hed, dertil er deres arbejdsmarkedstilknytning for svag. Også selvom man holder flygtningene ude af betragtningen. Samtidig illustrerer beregningen imidlertid også, at der er et meget stort potentiale i en forbedret integration, når disse relativt beherskede ændringer i arbejdsmarkedstilknytningen giver så markante forbedringer i det gennemsnitlige nettobidrag.

Tabel 4a. Nutidsværdi af det gennemsnitlige nettobidrag per personår for generation 2013, 2013-niveau, kr.

Population	
Indvandrere fra ikke-vestlige lande	-16.690
Indvandrere fra ikke-vestlige lande, hvor arbejdsmarkedsadfærd den simulerer fravær af flygtninge ¹	-12.960

Note 1: Beregning foretaget ved justering af arbejdsmarkedsdeltagelse for flygtninge, så den svarer til niveauet for øvrige ikke-vestlige indvandrere. Beregningen er foretaget på en opdateret version af DREAM's grundkørsel for 2011.

Kilde: Særkørsel fra DREAM og egne beregninger

Nu ser regnestykket imidlertid ikke nødvendigvis ud på samme måde, når holdbarhedsberegningen foretages for den eksisterende befolkning og en mulig fremtidig *ændring* i befolkningens størrelse. Det skal der ses nærmere på i næste afsnit.

4. Hvis Danmark modtog 5.000 færre ikke-vestlige indvandrere om året

4.1 Forskel på marginale og gennemsnitlige betragtninger

Hidtil har vi i beregningerne taget udgangspunkt i DREAM's befolkningsfremskrivning fra 2013 og foretaget beregningerne ud fra en betragtning om, at alle de offentliges udgifter og indtægter fordeles på befolkningsgrupper som beskrevet i afsnit 2.2. Samlet finder man, hvad en person fra en given gruppe i gennemsnit vil bidrage med eller koste, altså en gennemsnitsbetragtning.

Man kan imidlertid argumentere for, at ikke alle udgifter i Danmark varierer lige meget med befolkningens størrelse. Hvis udgifterne til forsvar, administration og vejanlæg ikke forøges med en marginal ændring af befolkningsstørrelsen, eller der er stordriftsfordele, så vil udgiften ved at modtage en ny borger være mindre end for gennemsnittet. Det samme kunne i princippet gælde indtægterne, men som vi så tidligere, består det offentliges indtægter i høj grad af skatteindtægter fra personer og virksomheder, hvorfor indtægts-siden forekommer mere personafhængig.

Når man fra politisk hold taler om at øge eller mindske indvandringen, er der netop tale om ændringer på marginalen. Derfor er der i beregningerne i det følgende søgt at anlægge en marginal betragtning, idet vi antager at en række offentlige udgifter er faste. Det drejer sig som de kollektive offentlige serviceydelser, som bl.a. omfatter forsvar og vejanlæg. Herefter foretages DREAM-beregningen i et lidt ændret set-up, hvor den fremtidige indvandring nedskrives med 5.000 ikke-vestlige indvandrere årligt for at se, hvorledes det ville påvirke de offentlige finanser. Beregningerne her er vist for en *mindsket* indvandring, men resulta-

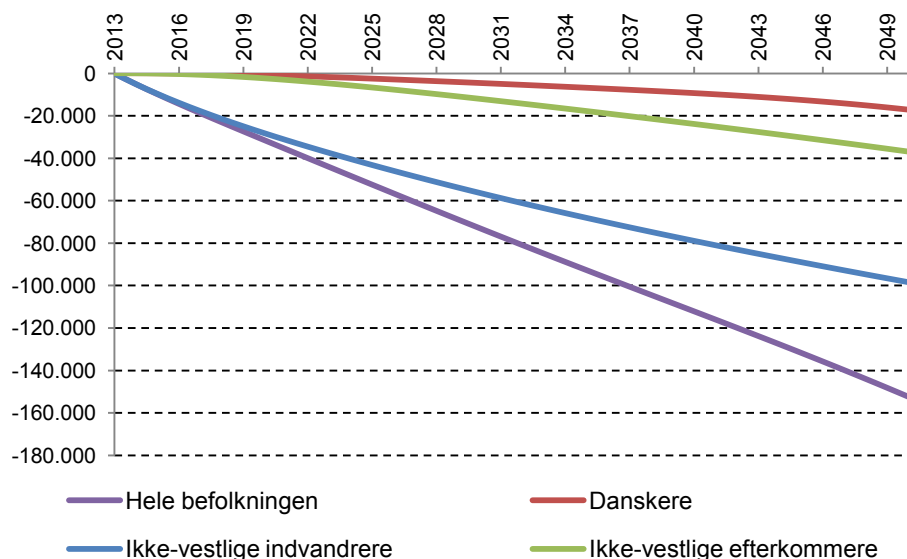
tet kan tolkes lidt videre, idet en øget indvandring af samme størrelse må forventes at give et lignende resultat blot med modsat fortegn.

4.2 Forventet indvandring (grundforløb) og nedskrivning med 5.000 ikke-vestlige indvandrere pr. år.

De hidtil viste beregninger har været baseret på DREAM og Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning, og betegnes i det følgende som 'grundforløbet', jf. (DREAM 2013a, 2013b). Afvigelsen fra dette grundforløb består i det følgende i, at den årlige indvandring af ikke-vestlige indvandrere på ca. 13.000 ikke-vestlige indvandrere årligt nedskrives med 5000 ikke-vestlige indvandrere fra og med 2013. Antalsjusteringer anvendes ofte af den størrelsesorden i DREAM – andet ligger der ikke i valget af netop 5.000. Ændringen er illustreret i figur 6, hvor den forventede nedgang i befolkningen frem til 2050 er vist fordelt på oprindelse.

Samlet set medfører eksperimentet, at befolkningen i Danmark er reduceret med 152.000 personer i 2050 sammenlignet med grundforløbet. De fleste (ca. 98.000) er ikke-vestlige indvandrere, og repræsenterer dermed den direkte effekt af en mindre indvandring, når der tages højde for genudvandring og dødelighed. Gruppen af ikke-vestlige efterkommere berøres selvsagt også, idet antallet af børnefødsler bliver mindre, når der er færre kvinder i den fødedygtige alder. I 2050 forventes der således at være 37.000 færre ikke-vestlige efterkommere. En del ikke-vestlige indvandrere, som kommer til Danmark, gifter sig med personer, der er danske statsborgere og er født i Danmark. Deres børn klassificeres i henhold til Danmarks Statistik som personer af dansk oprindelse. Derfor betyder en nedgang i antallet af ikke-vestlige indvandrere også en nedgang i antallet af danskere, svarende til ca. 17.000 i 2050.

Figur 6. Ændring i befolkningsstørrelse relativt til grundforløb fordelt på befolkningsgrupper, antal personer

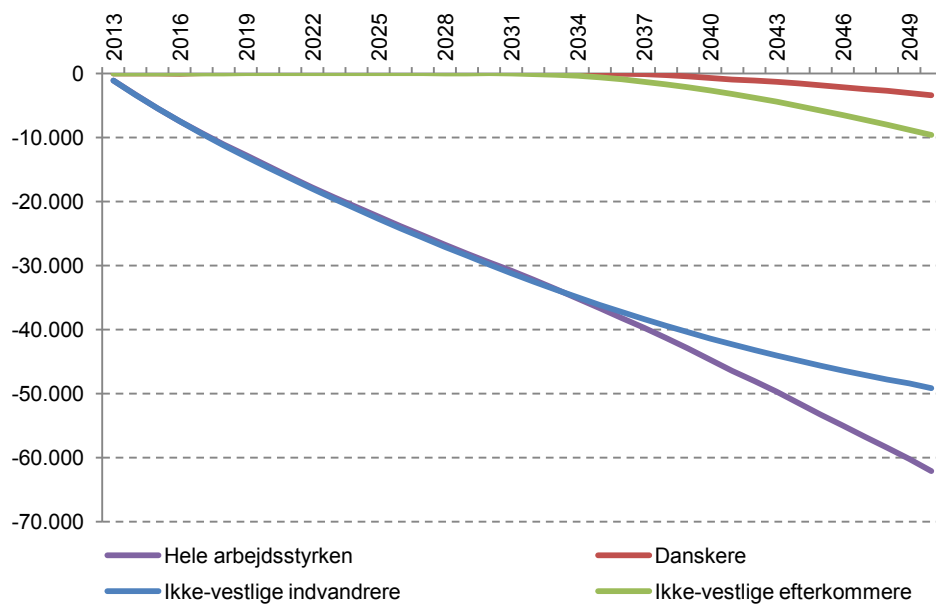
Kilde: Særkørsel fra DREAM

Når befolkningen mindskes, reduceres det også arbejdsstyrken, men hvor meget og hvornår, afhænger af de enkelte befolkningsgruppers alderssammensætning og forventede arbejdsmarkedsdeltagelse.

I beregningen her forventes det, at arbejdsstyrken alt i alt reduceres med 62.000 i 2050. En reduktion, som må betragtes som relativt beskeden i betragtning af, at den samlede befolkning blev nedskrevet med 152.000.

For ikke-vestlige indvandrere drejer det sig om knapt 50.000 frem til 2050, mens arbejdsstyrken blandt ikke-vestlige efterkommere og danskere reduceres med henholdsvis ca. 10.000 og 3.500 personer. En reduktion som for efterkommere og danskeres vedkommende først begynder at få effekt fra 2035, hvor personerne ville være gamle nok til at indgå i arbejdsstyrken.

Figur 7. Ændring i arbejdsstyrken relativt til grundforløb fordelt på befolkningsgrupper, antal personer

Kilde: Særkørsel fra DREAM

Ændringen i arbejdsstyrken er her vist frem til år 2050, men reduktionen fortsætter i årene efter og indgår i den samlede beregning af den finanspolitiske holdbarhed, som præsenteres nedenfor.

4.3 Finanspolitisk holdbarhed fordelt på oprindelse

Når arbejdsstyrken reduceres i DREAM-modellen, betyder det, at beskæftigelsen også gør det. Det her skitserede fald i indvandringen reducerer således beskæftigelsen med 2 % og BNP med 1,4 % i år 2050 sammenlignet med grundforløbet. Som nævnt holdes det kollektive offentlige forbrug uændret i henhold til antagelserne, mens det individuelle offentlige forbrug reduceres med 2,1 %, hvilket tilsammen giver et offentligt forbrug som i 2050 er 1,6 % mindre end i grundforløbet.

Den lavere økonomiske aktivitet vil samtidig betyde, at virksomhederne vil mindske investeringerne og sætte priserne op for at kompensere for den lavere produktion. Det vil så igen få eksporten til at falde med ca. 1 % i 2050. Samtidig vil importen dog falde endnu mere som følge af det mindskede forbrug i både virksomheder og husholdninger, hvilket betyder, at nettoeksporten stiger med 1,6 % i 2050.

Alt i alt viser beregningen, at overskuddet på det offentlige budget stiger (relativt til BNP) i forhold til grundforløbet, hvilket grundlæggende skyldes, at ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedsdeltagelse og produktivitet er for lav til at kompensere for deres individuelle kollektive forbrug.

I tabel 5 er vist både den årlige ændring i den primære saldo og holdbarhedsindikatoren. Udgangspunktet er en beregning baseret på DREAM's grundforløb, hvor holdbarhedsindikatoren som nævnt indledningsvis er -0,04 for befolkningen under ét og dermed tæt på at være finanspolitisk holdbar. Det svarer til et permanent årligt underskud på de offentlige finanser på 0,7 mia. kr.

Opdeles bidragene på oprindelse som skitseret i afsnit 2.2, bidrager danskerne med 1,6 mia. kr. årligt, mens de ikke-vestlige indvandrere bidrager med 7,2 mia. kr. og vestlige efterkommere med 0,6 mia. kr. For ikke-vestlige indvandrere er bidraget negativt nemlig -9,7 mia. kr. mod -0,4 mia. kr. for ikke-vestlige efterkommere.

Tabel 5. Permanent årlig ændring i den primære saldo, mia. kr. 2012-niveau og holdbarhedsindikator (HBI) opdelt på oprindelse i 2013, % af BNP.

	Ikke-vestlige		Vestlige		Danskere	Hele befolkningen	
	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere		Mia. kr.	HBI ¹
Grundforløb ²	-9,7	-0,4	7,2	0,6	1,6	-0,7	-0,04
5.000 færre ikke-vestlige indvandrere pr. år	-8,0	-0,3	7,4	0,6	1,6	1,4	0,08
Forskel	1,7	0,1	0,2	0,0	0,1	2,1	0,12

Noter: 1) Holdbarhedsindikator. 2) Grundforløbet udgøres af DREAM's langsigtede økonomiske fremskrivning fra 2013.

Kilde: Særkørsel fra DREAM

Effekten af at nedjustere indvandringen med 5.000 ikke-vestlige indvandrere årligt er også vist i tabel 5. Holdbarhedsindikatoren bliver nu positiv, nemlig 0,08 % af BNP, og den samlede årlige ændring i den primære saldo bliver 1,4 mia. kr. Dermed forbedres holdbarhedsindikatoren med 0,12 procentpoint og den primære saldo med 2,1 mia. kr. En mindre del af forbedringen (0,3 mia. kr.) skyldes afledte effekter for personer af dansk og vestlig oprindelse samt ikke-vestlige efterkommere (0,1 mia. kr.). Men den største del af dette bidrag stammer fra en forbedring på 1,7 mia. kr. fra gruppen af ikke-vestlige indvandrere selv.

5 Sammenfatning og perspektivering

Som annonceret i indledningen har notatet her diskuteret tre spørgsmål. For det første, hvorvidt indvandring fra vestlige og ikke-vestlige lande kan bidrage til at løse de finansieringsudfordringer, et velfærdssamfund som det danske står over for med flere ældre og færre i den arbejdsdygtige alder. For det andet blev det undersøgt, hvad den gennemsnitlige omkostning per år er for personer fra forskellige befolkningsgrupper, indvandrere så vel som efterkommere. Og for det tredje, har notatet set på, hvordan *ændringer* i den årlige ikke-vestlige indvandring påvirker den finanspolitiske holdbarhed.

I 2014 forventes ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Danmark at bidrage med et underskud på 16,6 mia. kr. til de offentlige kasser. De samlede beløb, der modtages i forskellige former for offentlig service og indkomstoverførelser, er altså 16,6 mia. kr. højere, end det som betales i skatter og afgifter. I 2050 vil den ikke-vestlige indvandring stadig bidrage med et underskud, som dog er faldet til 6,0 mia. kr. Og indvandring fra ikke-vestlige lande kommer ikke til at bidrage med et overskud i en overskuelig fremtid, med den kurs indvandring og integration er på i dag.

På trods af en markant forbedring af integrationen de seneste 15-20 år og en kraftig drejning af indvandringens mønster i retning af forholdsvis mere arbejdskraft og uddannelsesindvandring, så har den ikke-vestlige indvandring altså stadig ikke udsigt til at give et overskud til de offentlige kasser. Selv om 35 år vil den ikke-vestlige indvandring ikke netto bidrage til at løse velfærdssamfundets finansieringsproblem, som bl.a. følger af den demografiske udvikling med flere ældre og færre i den arbejdsdygtige alder. Indvandring fra ikke-vestlige lande som helhed vil tværtimod øge finansieringsproblemet, med mindre integrationen bliver forbedret.

Med den vestlige indvandring forholder det sig modsat, med et forventet positivt nettobidrag på 3,8 mia. kr. i 2014. Og i fremtiden bliver den vestlige indvandring en endnu vigtigere kilde til finansiering af velfærd, idet bidraget frem mod 2050 øges til 9,1 mia. kr. – igen under forudsætning af uændret indvandring og integration.

Nettobetalingerne fra de offentlige kasser til personer med ikke-vestlig baggrund fordeler sig meget forskelligt på indvandrere og efterkommere i dag og i år 2050. I dag udgør ikke-vestlige efterkommere en netto-udgift på 12,5 mia. kr., og indvandlerne fra ikke-vestlige lande et underskud på 4,1 mia. kr. Den sidste gruppe har lav beskæftigelsesgrad, den anden er bedre integreret, men er stadig ung og hyppigt under uddannelse.

En halv generation fremme i tiden, i 2050, er førstegenerationsindvandlerne begyndt at forlade arbejdsmarkedet, og underskuddet er steget til 12,2 mia. kr. Til gengæld er efterkommerne kommet ud på arbejdsmarkedet, og deres underskud er vendt til et overskud på 6,2 mia. kr., hvorfor ikke-vestlige indvandrere og efterkommere tilsammen leverer et underskud på 6,0 mia. kr.

Beregningerne illustrerer, at hvis et velfærdssamfund som det danske ønsker at opnå et positivt bidrag til dets langsigtede finansiering gennem indvandring, så skal der typisk være et økonomisk overskud allerede for den første generation, som kommer til landet. Hvis første generation giver underskud – eller blot løber rundt – vil efterfølgende generationer i bedst fald klare sig lige så godt som personer med dansk baggrund født i Danmark, og de løber i bedste fald også kun lige rundt. Et evt. overskud skal være til stede i første

generation, hvis den samlede øvelse skal resultere i et økonomisk tilskud til finansieringen af en velfærdsstat som den danske.

Analysen viser også, at de ikke-vestlige efterkommere er kommet langt i forhold til deres forældre, når det gælder det økonomiske mellemværende med velfærdsstaten. Selv om de offentlige kasser har betalt for børnenes, men kun i beskeden omfang for forældrenes, opvækst, så belaster de ikke-vestlige efterkommerne de offentlige kasser betydeligt mindre, end deres forældre gør.

Værdien opgjort i 2013 af det gennemsnitlige nettobidrag til de offentlige kasser per år, personerne er i landet er -5.200 kr. for danskere og -7.980 kr. for ikke-vestlige efterkommere, mens det for ikke-vestlige indvandrere er på hele -16.700 kr.

Til sammenligning yder vestlige indvandrere et nettobidrag på gennemsnitlig 19.000 kr. per år, de er i landet, og deres efterkommere yder gennemsnitlig blot 350 kr., som forventet klart mindre, hvilket afspejler, at efterkommerne, modsat forældrene, har trukket på de offentlige kasser gennem deres opvækst i Danmark.

De vestlige efterkommernes gennemsnitlige nettobidrag på de beskudne 350 kr. om året i 2013-værdier, skal sammenlignes med de hhv. -5.180 kr. for danskere og de -7.890 kr. for ikke-vestlige efterkommere; de to andre grupper, som er født og opvokset i Danmark. For de ikke-vestlige efterkommere er det bemærkelsesværdigt, at de klarer sig så meget bedre end deres forældregeneration, skønt de modsat dem også trækker på offentlige ydelser gennem deres opvækst. De ikke-vestlige efterkommere yder mere end deres forældre til de offentlige kasser, mens de vestlige yder mindre end deres forældre.

Når de ikke-vestlige efterkommere i forhold til de offentlige kasser yder noget, der ligger tættere på, hvad danskerne yder, end hvad deres forældre gør, så skyldes det dels, at første generation af ikke-vestlige indvandrere har været, og stadig er, meget dårligt integreret på det danske arbejdsmarked, først og fremmest fordi de kommer med meget svage kvalifikationer i forhold til kravene på det danske arbejdsmarked. Og dels så skyldes det, at de ikke-vestlige efterkommere har distanceret sig markant fra forældregenerationen.

Det sidste, som blev berørt i notatet, er hvordan ændringer i indvandringspolitikken påvirker de offentlige finanser. Konkret blev det analyseret, hvad 5.000 ekstra ikke-vestlige indvandrere om året betyder for de offentlige finanser. Dette kan belyses ved at sammenligne den finanspolitiske holdbarhed i to fremskrivninger, som kun adskiller sig ved, at der antages 5.000 flere ikke-vestlige indvandrere om året i det ene forløb sammenlignet med i det andet. I 2008-12 kommer der ca. 14.500 ikke-vestlige indvandrere til Danmark om året, hvoraf nogle rejser igen, mens andre – de fleste – slår sig ned. Notatet har vist, at de sidste 5.000 af denne forventede årlige tilstrømning vil forværre det offentlige økonomi med gennemsnitlig 2,1 mia. kr. årligt, hvilket svarer til en forværring af den finanspolitiske holdbarhedsindikator med 0,12 procentpoint målt i forhold til BNP. Uden de sidste 5.000 indvandrere om året er holdbarhedsindikator 0,08 og med disse 5.000 indregnet er det -0,04 pct. af BNP.

Disse beregninger er marginalberegninger af indvandringens omkostninger, idet der kun medtages personrelaterede omkostninger og indtægter i beregningerne (dagpenge, lægebesøg, skatter, o.l.) og ikke udgifter til faste anlæg (militær, vejanlæg og broer, centraladministrationen, o.l.). Dette er det relevante perspektiv, når det politiske spørgsmål om mere eller mindre indvandring fremover overvejes i forhold til en uændret politik.

Integrationen på arbejdsmarkedet har også stor betydning for, hvordan indvandring påvirker den finanspolitiske holdbarhed. Det gennemsnitlige nettobidrag per år fra vugge til grav for ikke-vestlige indvandrere er på -16.700 kr., hvilket i meget høj grad skyldes lav beskæftigelse. Hvis det lykkedes at forbedre integrationen så fx flygtninge fik højere arbejdsmarkedstilknøytning og her kom blot på niveau med de øvrige ikke-vestlige indvandrere, ville det gennemsnitlige nettobidrag stige (blive mindre negativt) til -13.000 kr. årligt, hvilket er en forbedring med 22 pct. Dette ville have en effekt på den finanspolitiske holdbarhed mindst på samme niveau som årligt 5.000 færre ikke-vestlige indvandrere.

Referencer:

Danmarks Statistik. 2013. *Indvandrere i Danmark 2013*.

DREAM. 2011. *Langsigtet økonomisk fremskrivning 2011*.

DREAM. 2013a. *Danmarks fremtidige befolkning – befolkningsfremskrivningen 2013*.

DREAM. 2013b. *Langsigtet økonomisk fremskrivning 2013*.

Velfærdskommissionen. 2004. *Fremtidens velfærd kommer ikke af sig selv*.